

персонал з акцентом на їх власний внесок;

-розвивати рефлексію та критичне ставлення до власної роботи.

Ці критерії слід сприймати стосовно цілей навчального року, до складу якого входить період практики.

У середині практичного періоду студенти повинні мати письмові відгуки про те, як оцінює керівник його роботу та прогресування навчального процесу до цього періоду. Якщо студент не задовольняє цілі, встановлені на відповідний період практики, про це слід повідомити студента, що йому проходження практики буде не зараховано. У повідомленні пояснюється основа для оцінювання та яким вимогам повинні відповідати студенти для досягнення цілей навчання, які потребують вміння пройти відповідно до вимог навчального плану або підсумкового практичного іспиту.

Висновки. На основі проведеного дослідження професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії за освітнім ступенем бакалавра в Норвегії можна стверджувати, що навчальна програма передбачає надання студентам професійної компетентності за допомогою як теоретичних, так і практичних методів навчання.

Для нашого дослідження особливостей формування професійної ідентичності має вагомим значення практичне навчання, яке є важливою частиною навчальної програми, поширюється на всі навчальні роки і здійснюється в муніципальних та інституційних службах охорони здоров'я.

Література

1. <https://fysio.no/English>
2. <https://www.studentum.no/utdanning/universitet-og-hogskole-ergoterapeut-norge/a27-c3871-d671>
3. https://uit.no/utdanning/program/279978/fysioterapi_-_bachelor

References

1. <https://fysio.no/English>
2. <https://www.studentum.no/utdanning/universitet-og-hogskole-ergoterapeut-norge/a27-c3871-d671>
3. https://uit.no/utdanning/program/279978/fysioterapi_-_bachelor

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2019.12(120)19.14

УДК 342[796.062:796.035] (477)

Корольова М.В.

*кандидат юридичних наук, проректор з науково-педагогічної роботи,
Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

У статті охарактеризовано нормативно-правову складову державної політики щодо формування здорового способу життя в Україні. Адже проблема формування здорового способу життя вимагає особливої уваги, як з боку вчених у галузі педагогіки, психології, права, фізичної культури і спорту, філософії, соціології, медицини, так і з боку громадськості, засобів масової інформації та кожного громадянина України. З'ясовано, що державна політика щодо формування здорового способу життя в Україні представлена законами і розробленими на їх основі підзаконними актами. Установлено, що на вирішення конкретних питань фізкультурно-оздоровчої діяльності суб'єктів сфери фізичної культури і спорту впливають також нормативно-правові акти інших галузей, зокрема охорони здоров'я, освіти, економіки тощо. Визначено базові нормативно-правові документи, спрямовані на реалізацію державної політики щодо формування здорового способу життя в Україні, зокрема Закон України «Про фізичну культуру і спорт», Державна соціальна програма розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року та регіональні програми розвитку фізичної культури і спорту, Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2016-2020 роки та Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність - здоровий спосіб життя - здорова нація» та інші.

Ключові слова: здоров'я, нормативно-правовий акт, закон, програма, стратегія.

Корольова М.В. Нормативно-правовая составляющая государственной политики по формированию здорового образа жизни в Украине. В статье охарактеризована нормативно-правовая составляющая государственной политики по формированию здорового образа жизни в Украине. Ведь проблема формирования здорового образа жизни требует особого внимания, как со стороны ученых в области педагогики, психологии, права, физической культуры и спорта, философии, социологии, медицины, так и со стороны общественности, средств массовой информации и каждого гражданина Украины. Было выяснено, что государственная политика по формированию здорового образа жизни в Украине представлена законами и разработанными на их основе подзаконными актами. Установлено, что на решение конкретных вопросов физкультурно-оздоровительной деятельности субъектов сферы физической культуры и спорта влияют также нормативно-правовые акты других отраслей, в частности здравоохранения, образования, экономики и т.п. Определены базовые нормативно-правовые документы, направленные на реализацию государственной политики по формированию здорового образа жизни в Украине, в частности Закон Украины «О физической культуре и спорте», Государственная целевая социальная программа развития физической культуры и спорта на период до 2020 года и региональные программы развития физической культуры и спорта,

Государственная целевая социальная программа "Молодежь Украины" на 2016-2020 годы и Национальная стратегия по оздоровительной двигательной активности в Украине на период до 2025 года "Двигательная активность - здоровый способ жизни - здоровая нация" и другие.

Ключевые слова: здоровье, нормативно-правовой акт, закон, программа, стратегия.

Korolova M. Legal and regulatory component of the state policy on formation of a healthy lifestyle in Ukraine. The article described the regulatory component of the state policy on formation of a healthy lifestyle in Ukraine. After all, the problem of forming a healthy lifestyle requires special attention, both from scientists in the fields of pedagogy, psychology, law, physical culture and sports, philosophy, sociology, medicine, and from the public, mass media and every citizen of Ukraine. It is known that the critical situation, which led to the creation of unfavorable conditions for a healthy lifestyle of the population of Ukraine, due to the action of such factors as: imperfection of the health care system; low level of awareness of the value of health as equity; finding the vast majority of the population in conditions of socio-economic instability and the like. It was found out that the state policy on the formation of a healthy lifestyle in Ukraine is represented by laws and by-laws developed on their basis. It has been established that the resolution of specific issues of health and fitness activities of subjects of the sphere of physical culture and sports is also affected by legal acts of other sectors, in particular health, education, economics, etc. The basic regulatory documents aimed at implementing state policy on the formation of a healthy lifestyle in Ukraine are defined in particular, the Law of Ukraine "On Physical Culture and Sports", the State target social program for the development of physical culture and sports for the period until 2020 and regional programs for the development of physical culture and sports, the state target social program "Youth of Ukraine" for 2016-2020 and the National a strategy for improving physical activity in Ukraine for the period up to 2025 "Physical activity - a healthy way of life - a healthy nation" and others. National strategies and recommendations for the health activity of different population groups have been adopted in the Member States of the European Union, USA, Canada, Australia, Japan. The purpose of the National Strategy for Healthy Movement Activity in Ukraine is to formulate in society the conditions for healthful exercise activity and healthy lifestyles for shaping the health of citizens as the highest social value in the country.

Key words: health, regulatory act, law, program, strategy.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Проблема здорового способу життя найбільш значима в життєдіяльності людини, так як від її вирішення залежить майбутнє не тільки кожної держави, а й усього людства [6].

Вчені різних галузей знань стосуються проблем, пов'язаних зі здоров'ям людини. Загальноприйнятою і широко поширеною є думка про те, що здоров'я людини - це компетенція виключно органів охорони здоров'я. Однак відомо, що медичні науки вивчають діагностику хвороб, процес лікування і засоби профілактики хвороб. Багато інших наук, у тому числі і соціальні науки, стосуються проблем зміцнення здоров'я людей різного віку, статі, стану фізичного і психічного розвитку, вивчають проблеми, спрямовані на формування здорового способу життя, розширення морфологічних і функціональних можливостей організму людини.

У навчальних планах закладів вищої освіти в усьому світі заплановано вивчення дисциплін «Валеологія», «Безпека життєдіяльності та охорона праці» і т.д., які спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти знань про здоровий спосіб життя [4].

У той же час в нашій країні спостерігається тенденція щодо зниження рівня здоров'я населення. Результати всеукраїнського опитування свідчать, що на початку XXI століття достатній рівень оздоровчої рухової активності (не менше 4 - 5 занять на тиждень тривалістю одного заняття не менше 30 хвилин) мали лише 3% населення віком від 16 до 74 років, середній рівень (2 - 3 заняття на тиждень) - 6%, низький рівень (1 - 2 заняття на тиждень) - 33% населення. Для більшої частини дорослого населення характерною є гіпокінезія. Серед дітей зростає популярність малорухомого способу проведення дозвілля [9].

Світова практика показує, що рухова активність людини протягом усього життя запобігає захворюванням та поліпшує стан здоров'я. В Україні склалася критична ситуація у сфері фізичної культури і спорту. Дуже гостро відчувається проблема залучення різних верств населення до занять фізичною культурою та спортом, адже, у порівнянні з європейськими країнами, в Україні залучено лише близько 15 % населення, що безпосередньо впливає на здоров'я та довголіття нації [8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що вченими досліджені переважно педагогічні, філософські та медичні аспекти проблеми здорового способу життя. Чимало робіт присвячено формуванню здорового способу життя населення [1; 4; 6], у тому числі у школярів, студентів [10; 11]. На особливу увагу заслуговують дослідження М.В. Дутчака [1], у яких розглядається моніторинг рівня залучення населення до «спорту для всіх» з метою надання органам управління сферою фізичної культури і спорту повної, своєчасної та достовірної інформації про використання рухової активності, як важливої складової здорового способу життя, в повсякденній діяльності різних груп населення з урахуванням їх потреб і цінностей.

Однак в літературних джерелах зарубіжних авторів значно більше приділяється уваги здоровому способу життя, зокрема нормативно-правових аспектів [12; 13].

Мета дослідження – охарактеризувати нормативно-правову складову державної політики щодо формування здорового способу життя в Україні.

Методи та організація дослідження. Проведений теоретичний аналіз і узагальнення літературних джерел дав змогу з'ясувати стан вивченості досліджуваної проблеми. Аналіз документальних матеріалів, зокрема законодавчих та

програмно-нормативних актів дозволили охарактеризувати проблемне поле державної політики щодо формування здорового способу життя населення в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. У стані здоров'я розрізняють поняття «здоров'я населення» та «здоров'я однієї людини». «Здоров'я населення» більшістю дослідників [1; 4; 6; 10; 11] розглядається як поняття статистичне і досить вірогідно характеризується комплексом демографічних показників, зокрема рівень народжуваності, смертності, фізичного розвитку, захворюваності, середня тривалість життя тощо, а також соціально-економічні, біологічні, екологічні чинники, що впливають на ці показники. Разом з цим враховується, що демографічні показники знаходяться у відповідній залежності від особливостей навколишнього середовища, умов праці, розміру заробітної плати, соціального стану, функціонування органів охорони здоров'я та органів державного управління.

Поняття «здоров'я однієї людини» розглядається як недостатньо детерміноване, оскільки занадто широкі індивідуальні розбіжності в показниках життєдіяльності, а також різноманітні зовнішні фактори, які впливають на здоров'я людини. Значна частина авторів це поняття пов'язує з такими поняттями як «абсолютне здоров'я», «практичне здоров'я», «норма». «Абсолютне здоров'я» розглядається як ідеальне, що є точкою відліку, однак, на практиці воно не може бути використаним [5].

«Практичне здоров'я» пов'язується з поняттям «норма». Визначення «норми» дає можливість врахувати відхилення у стані здоров'я та визначити рівень патологічних відхилень. Саму ж «норму» точно визначити неможливо, оскільки «норма» непостійна а саме поняття «норма» постійно уточнюється.

Незважаючи на те, що здоров'я - це протилежний стан хвороби, воно не має чітких меж. Тому виникло поняття «практично здорова людина», у якій відхилення від середніх показників не відображаються на самопочутті і працездатності. Стан здоров'я можна встановити лише на підставі сукупних показників: антропометричних, фізіологічних, клінічних, біохімічних показників, які визначаються відповідно до віку, статі, зовнішніх умов тощо. Очевидно, в загальних рисах можна визначити «здоров'я однієї людини» як природний стан організму, що характеризується його рівновагою з соціальною та біологічною сферами і відсутністю наявних хворобливих змін. У статуті Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) поняття «здоров'я» визначається як стан повноцінного фізичного, психічного, духовного і соціального благополуччя при відсутності хвороб або фізичних дефектів [5].

До числа основних складових, які впливають на здоровий спосіб життя, більшість фахівців відносять: режим, раціональне харчування, загартовування, рухову активність [2].

Державна політика щодо формування здорового способу життя в Україні представлена законами і розробленими на їх основі підзаконними актами: постановами і розпорядженнями, указами Президента України, наказами міністерств та відомств, а також рішеннями, програмами, інструкціями, положеннями, статутами тощо. На вирішення конкретних питань фізкультурно-оздоровчої діяльності впливають законодавчі акти інших галузей, зокрема економіки, освіти, медицини тощо. Але базовими нормативно-правовими документами для сфери фізичної культури і спорту щодо формування здорового способу життя, як показали результати проведеного нами аналізу, є:

- ✓ Закон України «Про фізичну культуру і спорт» [3];
- ✓ Державна цільова соціальна програма розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року [8];
- ✓ регіональні програми розвитку фізичної культури і спорту (області, міста);
- ✓ Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2016-2020 роки [7];
- ✓ Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року "Рухова активність - здоровий спосіб життя - здорова нація" [9] та інші.

Закон України «Про фізичну культуру і спорт» визначає загальні правові, соціальні, економічні та організаційні основи фізичної культури і спорту в Україні, участь державних органів, посадових осіб, а також установ та організацій незалежно від форм власності у зміцненні здоров'я громадян України, досягнення високого рівня працездатності та довголіття засобами фізичної культури і спорту.

У статті 4 «Засади державної політики у сфері фізичної культури і спорту» Закону України «Про фізичну культуру і спорт» підкреслюється, що державна політика у сфері фізичної культури і спорту ґрунтується на засадах визнання фізичної культури як важливого чинника всебічного розвитку особистості та формування здорового способу життя.

У статті 3 Закону визначено права громадян у сфері фізичної культури і спорту: всі громадяни мають право займатися фізичною культурою і спортом незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, соціального статусу, місця проживання, мовних або інших ознак. До переліку показників стану розвитку фізичної культури і спорту, які визначено у статті 7 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» серед інших відноситься рівень фізичного здоров'я різних груп населення.

У розділі III Закону визначається організація та завдання фізичної культури в сфері освіти (ст. 26), за місцем проживання та відпочинку (ст. 27), за місцем роботи громадян (ст. 28), серед сільського населення (ст. 29), фізичної підготовки у Збройних Силах України та інших військових формуваннях (ст. 30), фізкультурно-спортивної реабілітації серед інвалідів (ст. 31), а також зміст фізкультурно-оздоровчої діяльності в місцях попереднього ув'язнення (ст. 32) [3].

Метою Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року є визначення провідної ролі фізичної культури і спорту як важливого фактору здорового способу життя, профілактики захворювань, формування гуманістичних цінностей, створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини, сприяння досягненню фізичної та духовної досконалості людини, виявлення резервних можливостей організму, формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного іміджу держави у світовому співтоваристві. Серед очікуваних результатів

виконання Програми щодо формування здорового способу життя знаходимо: підвищення щороку рівня охоплення населення руховою активністю на 1-2% та забезпечення надання якісних фізкультурно-спортивних послуг спортивними клубами та фізкультурно-оздоровчими закладами, які функціонують відповідно до встановлених стандартів [8].

Серед очікуваних результатів виконання Державної цільової соціальної програми "Молодь України" на 2016-2020 роки також знаходимо збільшення щороку на 4% молоді, залученої до популяризації та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я [7].

Однак, як показав проведений нами аналіз нормативно-правових документів, Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року "Рухова активність - здоровий спосіб життя - здорова нація" [9] є тим нормативно-правовим документом, у якому найповніше визначено державну політику щодо формування здорового способу життя в Україні. Розробка Національної стратегії базується на рекомендаціях Всесвітньої організації охорони здоров'я, Ради Європи, Європейського Союзу, нормах національного законодавства, відповідно до яких держава покликана забезпечити формування та реалізацію багатовекторної, комплексної політики заохочення громадян до оздоровчої рухової активності, що сприятиме зменшенню ризику виникнення неінфекційних захворювань - основної причини високих показників передчасної смертності в Україні.

У Розділі II Національної стратегії підкреслюється, що за останні 40 - 60 років у високо розвинутих країнах світу завдяки державній політиці, спрямованій на формування здорового способу життя населення, смертність скоротилась у кілька разів, а середня тривалість життя збільшилася на 15-20 років, що безумовно забезпечило значне економічне зростання цих країн. Зазначається, що національні стратегії та рекомендації з оздоровчої рухової активності різних груп населення прийняті у державах-членах Європейського Союзу, США, Канаді, Австралії, Японії.

У цьому ж розділі відмічається, що в Україні до XXI століття не спостерігався значний прогрес в питаннях залучення населення до оздоровчої рухової активності. Результати всеукраїнського опитування свідчать, що на початку XXI століття достатній рівень оздоровчої рухової активності (не менше 4-5 занять на тиждень тривалістю одного заняття не менше 30 хвилин) мали лише 3% населення віком від 16 до 74 років, середній рівень (2-3 заняття на тиждень) - 6 %, низький рівень (1-2 заняття на тиждень) - 33 % населення. Для більшої частини дорослого населення характерною є гіпокінезія. Серед дітей зростає популярність малорухомого способу проведення дозвілля [9].

Така критична ситуація, що призвела до створення несприятливих умов для ведення здорового способу життя населенням України, обумовлена дією таких чинників, як: недосконалість системи охорони здоров'я; низький рівень усвідомлення цінності здоров'я як власного капіталу; перебування переважної більшості населення в умовах соціально-економічної нестабільності тощо.

Метою Національної стратегії є формування у суспільстві умов до оздоровчої рухової активності та здорового способу життя для формування здоров'я громадян як найвищої соціальної цінності в державі. На досягнення зазначеної мети передбачається:

- ✓ забезпечити координацію дій органів виконавчої влади та місцевого самоврядування;
- ✓ розробити та затвердити рекомендації з оздоровчої рухової активності;
- ✓ створити всеукраїнський фонд розвитку рухової активності та здорового способу життя "Активна Україна - здорова нація";
- ✓ розвиток інфраструктури спортивних споруд за місцем проживання, у місцях масового відпочинку громадян, на базі загальноосвітніх навчальних закладів;
- ✓ збільшити кількість загальнодоступних спортивних заходів для активного сімейного відпочинку в місцях масового відпочинку громадян;
- ✓ впровадити у засобах масової інформації соціальну рекламу стосовно переваг оздоровчої рухової активності;
- ✓ запровадити систему моніторингу основних показників рухової активності різних вікових та соціальних верств населення, стимулюючих та стримуючих чинників тощо [9].

Реалізація Національної стратегії дасть змогу забезпечити скоординовану діяльність суб'єктів різних секторів соціально-економічної сфери державної політики, створити необхідні інформаційні, фінансові, матеріально-технічні умови для стимулювання громадян до впровадження оздоровчої рухової активності в різних сферах життєдіяльності, збільшити щороку на 1 % кількості громадян, які мають достатній рівень оздоровчої рухової активності, ведуть здоровий спосіб життя та характеризуються низьким ризиком розвитку неінфекційних захворювань, насамперед серцево-судинних [9].

Висновок. Проблема формування здорового способу життя вимагає особливої уваги як з боку вчених у галузі педагогіки, психології, права, фізичної культури і спорту, філософії, соціології, медицини, так і з боку громадськості, ЗМІ та кожного громадянина України.

З'ясовано, що в Україні сформована нормативно-правова база, в якій визначена державна політика щодо формування здорового способу життя, та упроваджується шляхом реалізації Закону України «Про фізичну культуру і спорт», Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року, Державної цільової соціальної програми "Молодь України" на 2016-2020 роки та Національної стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року "Рухова активність – здоровий спосіб життя - здорова нація".

Перспективами подальших розвідок у цьому напрямку є дослідження, пов'язані з аналізом кількісних та якісних показників щодо виконання нормативно-правових документів у сфері фізичної культури і спорту в Україні.

Література

1. Дутчак М.В. Спорт для всіх у світовому контексті. – Київ, 2007. – 112 с.

2. Жданова О.М. Управління сферою фізичного виховання і спорту : навч. посіб. / О.М. Жданова, Л.Я. Чеховська. – Дрогобич. Коло : 2009. – 224 с.
3. Закон України «Про фізичну культуру і спорт»: Закон України від за станом від 16.07.2019 р. № 3808-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12> (дата звернення: 19.11.2019).
4. Мельничук І.М., Сапіжак М.І. Нормативно-правове забезпечення національної політики щодо формування здорового способу життя / І.М. Мельничук, М.І. Сапіжак // Медсестринство. – 2014. – С. 37-41.
5. Міхеєнко О.І. Валеологія: Основи індивідуального здоров'я людини / О.І. Міхеєнко // Університетська книга. – 2009. – 400 с.
6. Оржеховська В. М. Формування здорового способу життя: стратегія розвитку / В. М. Оржеховська // Атестаційний вісник. - 2008. - № 10. - С. 28-30.
7. Про затвердження Державної цільової соціальної програми "Молодь України" на 2016-2020 роки та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2016-%D0%BF/ed20170331> (дата звернення: 02.12.2019).
8. Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2017 р. № 115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/115-2017-%D0%BF?lang=uk> (дата звернення: 08.10.2019).
9. Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року "Рухова активність - здоровий спосіб життя - здорова нація" : Указ Президента України від 09.02.2016 р. №42/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/42/2016> (дата звернення: 28.11.2019).
10. Хожило І.І. Здоровий спосіб життя як сучасна домінанта державної молодіжної політики в Україні / І.І. Хожило // Механізми публічного управління. – 2014. - № 3-4 (5-6). – С. 75-80.
11. Шиян О. Освітня політика з питань формування і збереження здоров'я молоді у контексті глобалізації / О. Шиян // Науковий вісник. – 2008. – Вип.2. URL: http://vivacademy.com/vidavnistvo_1/visnik2/fail/Shyjan.pdf (дата звернення: 10.11.2019).
12. Anderson Jack. Asser International Sports Law Centre /Jack Anderson // The International Sports Law Journal. – 2013. - Volume 13. - Issue 1–2. Pp. 1–2. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-013-0018-0> (дата звернення: 23.04.2019).
13. Foster K. Global Sports Law Revisited? / K. Foster // The Entertainment and Sports Law Journal. – 2019. - No. 17(1). URL: <https://www.entsportslawjournal.com/articles/10.16997/eslj.228/> (дата звернення: 3.06.2019).

References

1. Dutchak, M.V. (2007), "Sport for all in a global context". Kyiv, 112 p. (in Ukr.).
2. Zhdanova, O.M. (2009), "Management of the field of physical education and sports" : navch. posib., Drohobych. Kolo: 2009. 224 p. (in Ukr.).
3. Zakon Ukrainy «Pro fizychnu kulturu i sport»: Zakon Ukrainy vid za stanom vid 16.07.2019 r. № 3808-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12> (data zvernennia: 19.11.2019). (in Ukr.).
4. Melnychuk, I.M., Sapizhak, M.I. (2014), "Legal support for national policies for healthy lifestyles". Medsestrynstvo. pp. 37-41. (in Ukr.).
5. Mikheienko, O.I. (2009), "Valeology: Fundamentals of individual human health" . Universytetska knyha. 400 p. (in Ukr.).
6. Orzhekhovska, V. M. (2008), " Building a healthy lifestyle: A strategy for development". Atestatsiyni visnyk. No. 10. pp. 28-30. (in Ukr.).
7. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy "Molod Ukrainy" na 2016-2020 roky ta vnesennia zmin do deiakykh postanov Kabinetu Ministriv Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18 liutoho 2016 r. № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2016-%D0%BF/ed20170331> (data zvernennia: 02.12.2019). (in Ukr.).
8. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy rozvytku fizychnoi kultury i sportu na period do 2020 roku : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 1 bereznia 2017 r. № 115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/115-2017-%D0%BF?lang=uk> (data zvernennia: 08.10.2019). (in Ukr.).
9. Pro Natsionalnu stratehiu z ozdorochoi rukhovoї aktyvnosti v Ukraini na period do 2025 roku "Rukhova aktyvništ - zdorovyi sposib zhyttia - zdorova natsiia" : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 09.02.2016 r. №42/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/42/2016> (data zvernennia: 28.11.2019). (in Ukr.).
10. Khozhylo, I.I. (2014), "Healthy Lifestyle as a Modern Dominant of State Youth Policy in Ukraine". Mekhanizmy publicnogo upravlinnia. No. 3-4 (5-6). pp. 75-80. (in Ukr.).
11. Shyian, O. (2008), "Educational policy on youth health formation and preservation in the context of globalization". Naukovyi visnyk. Vyp.2. URL: http://vivacademy.com/vidavnistvo_1/visnik2/fail/Shyjan.pdf (data zvernennia: 10.11.2019). (in Ukr.).
12. Anderson, Jack (2013). Asser International Sports Law Centre /Jack Anderson. The International Sports Law Journal, Volume 13, Issue 1–2, pp. 1–2. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-013-0018-0> (data zvernennia: 23.04.2019). (in Eng.).
13. Foster, K. (2019), Global Sports Law Revisited? The Entertainment and Sports Law Journal. No. 17(1). URL: <https://www.entsportslawjournal.com/articles/10.16997/eslj.228/> (data zvernennia: 3.06.2019). (in Eng.).